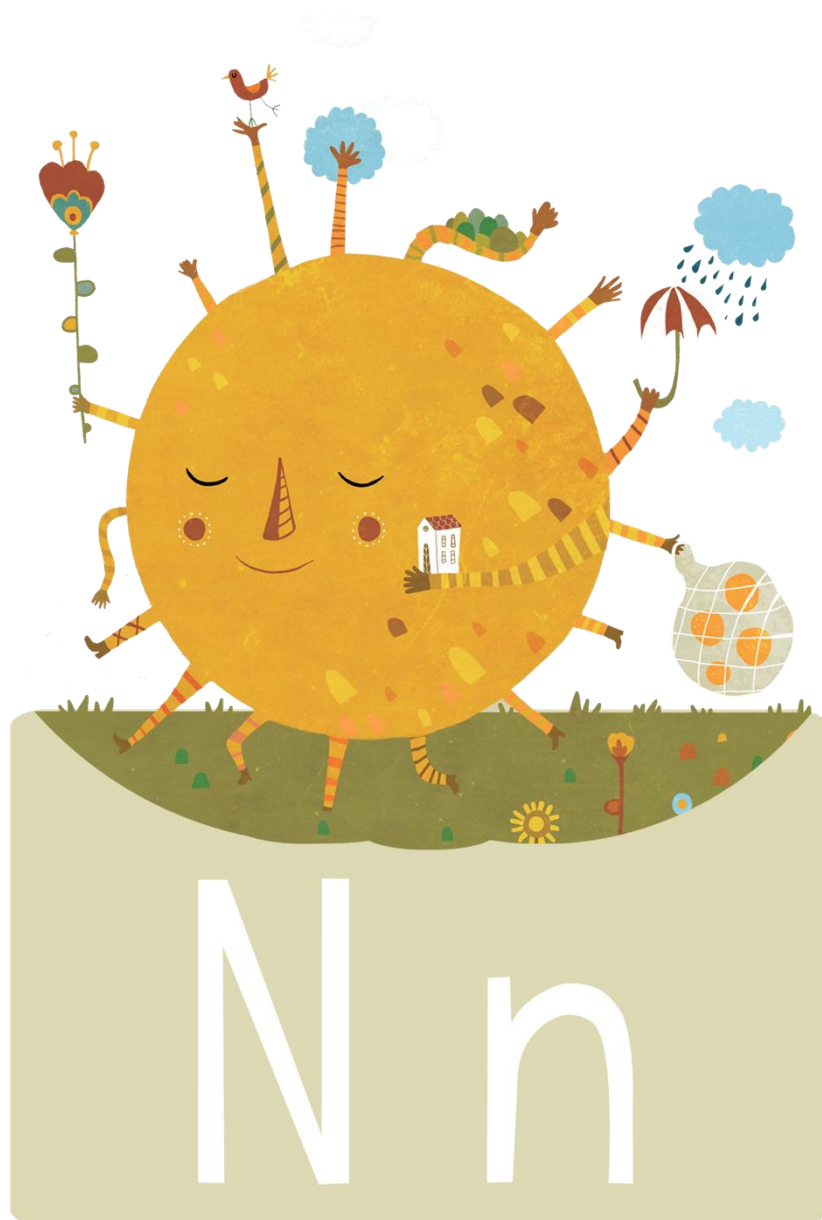

N-kuckó

Mondogassuk előbb lassan, jól artikulálva, majd egyre gyorsulva:

- nanana-nonono-nenene-ninini-nanana-nonono-nenene-ninini...
- naná-nené-nonó-nünű-naná-nené-nonó-nünű...
- mana-mene-máná-mini-mana-mene-máná-mini...

Ejtsük tisztán a következő szósorokat, majd mondjunk egy-egy szósort gyorsabban, nyelvgyötrőként ismételve:

- Anna, enne, inna
- manna, menne, vinne
- Bandi, bendő, bunda

Ejtsük tisztán a következő szópárokat, ikerszavakat, majd mondjuk az egész szósort gyorsabban, nyelvgyötrőként:

- dínom-dánom
- innen-onnan
- incifinci
- ingó-bingó
- hinta-palinta

Felelgető

Páronként mondják egymásnak az alábbi felelgetőt a gyerekek: a kérdést az egyik, a választ a másik gyerek! Tiszta ejtéssel, nyugodt tempóban, majd ismételve és gyorsítva a tempót:

– Nekem adod?	– Nem adom.
– Megengeded?	– Nem engedem.
– Nálam hagyod?	– Nem hagyom.
– Mesélsz nekem?	– Igen. Igen.

Olvassuk fel a gyerekeknek az *Úton megyen, nem poroz* kezdetű találós kérdést. Vajon kitalálják-e a megfejtést? – Hallgassuk meg a gondolataikat, majd vegyük végig soronként, hogyan megy, hogyan él ez a valaki.

Keressék meg a megfejtést a nyitó oldalpáron (82–83. o.), ahol a kép is segít!

Olvassák el a mondókát párban felelgetőként a gyerekek, középen kettévágva a sorokat:

Úton megyen,	nem poroz;
vízen megyen,	nem csobog;
nádon megyen,	nem suhog;
sáson megyen,	nem susog;
eső éri,	nem ázik,
Ha fagy éri,	nem fázik.

Naphívogató

Álljunk fel, és kézfogással alkossunk kört! Mondogassuk a *Süss ki, nap* kezdetű mondókát úgy, hogy a karokat negyed értékenként lendítsük hátra-előre (hátra mozgással kezdjük, így kezünket magasra tartva fejezhetjük be):

Süss ki, nap,	□	ti-ti-tá
süss ki, nap,	□	ti-ti-tá
Isten napocskája.	□□	ti-ti-ti-ti tá-tá

NAPKÉPEK

Képböngésző

Nézzük meg a nyitó oldalpárt újra (82–83. o.): Mihez hasonlít a Nap?

Hány lába van? (7) Hány keze? (9)

Valójában mik ezek a „végtagok”? – a Nap sugarai

Figyeljük meg, melyik sugárral mit csinál a Nap! – A gyerekektől várjuk a választ, amiket az alábbiak szerint egészíthetünk ki:

- Hét lábával jár, így telnek a napok (hét láb – a hét napjai)
- Kezeiben tart virágot, madarat, esernyőt, szatyrot narancsokkal.
- Egyik kezével megérint egy felhőt.
- Egyik külső karján dombot, erdőt, hegyet tart.
- Belső karján egy emeletes házat tart, aminek nagy kapuja van.

Naplemente

Eszközigeny: Számítógép, digitális tábla

A Napnak arca is van. Mit olvashatunk le róla? (mosoly: derűs, csukott szem: álmos, álmodik)
Mit gondoltok, hová mehet a Nap? – Hallgassuk meg a gyerekek válaszait, majd olvassuk el Miklya Zsolt *Lemenőben* című versét!

Mit tudunk meg a versből? Mikor látszik olyannak a Nap, mint egy vérnarancs? Hová akar menni? (menni kék' = menni kéne)

Láttatok-e már naplementét? Ilyenkor megnő a Nap, narancsfényűvé, néha egészen vörössé válik. Megvilágítja és átszínezi a felhőket is, majd lebukik a látóhatáron. Erre mondjuk, hogy lenyugodott a Nap, mintha aludni ment volna. (Valójában a gömb alakú Föld fordult el a Naptól, ami ott marad a helyén, és épp a Föld másik felén világít.)

Nézzünk meg néhány gyönyörű napnyugtát a *Naplementék* című tankockán! Mihez hasonlít a képeken a Nap?

Kattints ide!

A verset az ütemhangsúly és időmérték együtt alakítja, ami dallamos, ringatózó ritmust eredményez. Mivel aludni készül a Nap, olvashatjuk/mondhatjuk ritmusosan és ringatózva:

<u>V</u> é <u>r</u> na <u>r</u> an <u>c</u> s a <u>n</u> ap <u>k</u> o <u>r</u> o <u>n</u> g,	– U – U – U –	tá-ti-tá-ti-tá-ti-tá
<u>k</u> ö <u>d</u> -du <u>n</u> ná <u>b</u> a <u>b</u> ú <u>j</u> t a <u>d</u> o <u>m</u> b.	– – – U – U –	tá-tá-tá-ti-tá-ti-tá
<u>P</u> ap <u>l</u> an al <u>a</u> tt a <u>v</u> id <u>é</u> k,	– U U – U U –	tá-ti-ti-tá-ti-ti-tá
<u>m</u> o <u>n</u> d <u>j</u> a a <u>N</u> ap: <u>m</u> e <u>n</u> n <u>i</u> k <u>é</u> k'.	– U U – – U –	tá-ti-ti-tá-tá-ti-tá

Én, a Nap

A Napnak nemcsak álmos, nyugvó arca van. Kérdezzük meg a gyerekektől, hogy milyenek ismerik a Napot! Hogy mutatkoznának be a Nap nevében? – hallgassuk meg a válaszaikat, majd olvassuk el Kovács András Ferenc *Én, a Nap* című versét! A vállalkozó gyerekek is olvashatnak egy-egy versszakot.

Hogyan mutatkozik be a versben a Nap? Milyenek látjuk őt a vers képei alapján?

Mit jelent a „néhanap” szó? Milyen jelentései vannak a nap szónak? (égitest: fényt adó csillag; 24 órás időegység; néhanap = időnként)

A versritmus is elég friss, mondhatni hetyke, amit főleg az ismétlődő tá-ti-tá ritmus okoz. A versritmust az ütemhangsúly és időmérték együtt alakítja. Olvassuk fel a verset így is:

<u>É</u> n, a <u>N</u> ap,	– U –	tá-ti-tá
<u>é</u> n, a <u>N</u> ap,	– U –	tá-ti-tá
<u>h</u> egygerincen <u>ü</u> ldögélek	– U – U – U – U	tá-ti-tá-ti-tá-ti-tá-ti
<u>n</u> éhanap, <u>n</u> éhanap.	– U – – U –	tá-ti-tá-tá-ti-tá
<u>É</u> n, a <u>N</u> ap,	– U –	tá-ti-tá
<u>n</u> éhanap	– U –	tá-ti-tá
<u>h</u> egygerincről <u>l</u> ógotom a	– U – – – U U U	tá-ti-tá-tá-tá-ti-ti-ti
<u>l</u> ábamat, <u>l</u> ábamat.	– U – – U –	tá-ti-tá-tá-ti-tá
<u>É</u> n, a <u>N</u> ap,	– U –	tá-ti-tá
<u>é</u> n, a <u>N</u> ap,	– U –	tá-ti-tá
<u>f</u> riss sugárral <u>c</u> siklando ^z om	– U – – – – U –	tá-ti-tá-tá-tá-tá-ti-tá
<u>t</u> alpadat, <u>t</u> alpadat.	– U – – U –	tá-ti-tá-tá-ti-tá

Napkép készítése

Eszközanyag: Átlátszó papír, színes selyempapír

Készítsenek a gyerekek napképeket, amiket ablakdíszként erősíthetünk az ablakra! A napfény a képet átvilágítja, mint a festett üveglakot, színei ragyogóak lesznek.

A napkép átlátszó papírra (pl. pausz-, selyem- vagy sütőpapír) készülhet, papírmozaikechnikával. A színes elemeket is selyempapírból (esetleg vékony színes papírból) érdemes kivágni. Keretként papírtányért is alkalmazhatunk, de nincs feltétlenül szükség keretre.

Az interneten elérhetünk néhány szemléletes változatot, ahol képeket és angol nyelvű leírást is találunk:

Napkép papírmozaikechnikával:

Kattints ide!

keret nélkül

Kattints ide!

papírkerettel

Kattints ide!

papírtányérból alakított
sugaras kerettel

HANGJÁTÉKOK

Mit hoz a Nap?

Játsszunk szógyűjtő stafétajátékot az alábbi szempontok szerint:

Mit hoz a Nap

- narancsszínnel?
- n-nel? (kezdőhang és/vagy belső hang)

Mit néz a néma néni?

Lackfi János *Néma néni* című versében fura képek sorakoznak. De nem is a képek a legfontosabbak, hanem a hang. Figyeljék meg a gyerekek, mit néz a néma néni!

Olvassuk fel a verset, és hallgassuk meg a gyerekek válaszát! Majd olvassák el ők is a verset, és keressenek n betűs szavakat! Mit vesznek észre? (Az „a”, „és” szavakon kívül minden szóban van n betű, néha kettő is.)

Olvassuk fel a verset úgy, mint egy nyelvgyötrőt, ami az n hangot gyakoroltatja! A versritmusra is ügyeljünk, ami szintén ütemhangsúlyra és időmértékre épül:

A <u>né</u> ni <u>né</u> z, a <u>né</u> ni <u>né</u> z,	U – U – U – U –	ti-tá-ti-tá-ti-tá-ti-tá
a <u>né</u> ma néni <u>né</u> z...	U – U – U –	ti-tá-ti-tá-ti-tá
A <u>na</u> gykabát, a <u>na</u> gykabát,	U – U – U – U –	ti-tá-ti-tá-ti-tá-ti-tá
a <u>na</u> gykabát <u>ne</u> héz.	U – U – U –	ti-tá-ti-tá-ti-tá
A <u>na</u> p <u>na</u> rancs, a <u>na</u> p <u>na</u> rancs,	U – U – U – U –	ti-tá-ti-tá-ti-tá-ti-tá
a <u>na</u> p narancs <u>nö</u> vény.	U – U – U –	ti-tá-ti-tá-ti-tá
És <u>né</u> zem én a <u>na</u> gykaput	– – U – U – U –	ti-tá-ti-tá-ti-tá-ti-tá
a <u>na</u> gy növény <u>tö</u> vén.	U – U – U –	ti-tá-ti-tá-ti-tá

Kit köszönt a Nefelejcs?

Eszközigény: Számítógép, digitális tábla

Nézzük meg a 84. oldal képét! Mit látunk? (tó, vízpart, béka, virág, fű stb.)

Felismeritek-e a virágot? Mi lehet a neve? – Ha nem ismerik a gyerekek, keressék meg a nevét a mellette lévő versben!

Majd olvassák el némán Tóth Ágnes *Nefelejcs* című versét!

Mit jelent még a szó, a virág neve? – Mit jelent, ha így mondjuk: Ne felejts el!

Egy vállalkozó olvassa fel hangosan is a verset!

Ki beszél itt, és kihez beszél? Megtudjuk-e a névnapos nevét? És a beszélő nevét?

Csak a virág nevét tudjuk. Játsszunk vele is! Kit köszönt a nefelejcs N-nel? – N-kezdőbetűs keresztneveket soroljunk, lány- és fiúneveket vegyesen! (Nándi, Nóra, Nelli, Norbi, Niki, Noémi stb.)

Kinek mikor van a névnapja az osztályból? Kinek van legközelebb? – Mondjuk el neki köszöntésül a verset!

Ha nefelejcs sokrot nem is, de egy szép videó-képgalériát megnézhetünk a köszöntő mellé. Sőt, felolvashatjuk a képsorhoz a verset, mintha ez lenne a nefelejcs-galéria vershangja (kb. két felolvasás fér bele az időbe).

A képgaléria a *Kék nefelejcs* című magyar nóta felvételéhez készült. Ennek alászinkronizált gyerekhangja lesz most Tóth Ágnes verse.

Kattints ide!

Unkanóta

„Kék nefelejcs virágzik a tó partján” – szól a magyar nóta, és bizony, szól mellé az unkanóta is. No de mi az az unkanóta?

Sokféle béka létezik, az unka a békák egyik családja, amibe több unkafaj tartozik.

Nézzünk meg egy kisfilmet, amin a sárgahasú unka mozgását és hangját figyelhetjük meg! Majd hallgassuk meg a vöröshasú unka hangját több szólamban is! A két videót megtaláljuk az *Unkanóta* című tankockán.

Kattints ide!

Ezután olvassuk fel a gyerekeknek Nyulász Péter *Unkabéka* című versét ritmikusan, erőteljes ütemhangsúllyal! Ráismernek-e a békahangra a vers hangzása alapján? Milyen hangok segítenek a békahang felidőzésében?

Vízparton az | unka béka | umtatta, | umtatta,
kuruttyolva | messze harsog | umtatta, | umtatta,
Lelle manó | nem sokáig | hallgatta | umtatta,
mert az unka | béka nóta | untatta, | untatta.

Alakítsunk unkaórust szóló és kórusrészek felelgetésével:

- szóló: a sorok első két üteme
- kórus: a sorok második két üteme, az ismétlődő és átalakított refrén

A szólórészeket szétszthatjuk a gyerekek között.

A hangjátékot kis csoportokban is kipróbálhatják, majd a csoportok előadhatják a többieknek a nótáikat.

Ki lehet Lelle manó? (mesealak? kisgyerek?) *(a szerző lánya)*

Vajon miért unta az unkanótát?

Ki hallott már vég nélküli békakórust? Kinek mi a véleménye: meg lehet-e unni?

Békadalok, békafilmek

Eszközigény: Számítógép, kivetítő, hangszóró

Keressük meg az interneten Gryllus Vilmos: *Békavacsora* című kis dalát, amit animációval együtt találunk meg a Mese Tv-n.

Kattints ide!

Ki ismeri a Mese Tv felvételeit? Ki ismeri a honlapot?

Keressünk rá, és figyeljük meg, mi minden található itt!

Kattints ide!

Válasszuk ki pl. a *Versfilmek 2009* ikonját, és kattintsunk rá! Keressük meg a *Béka-parti* című versfilmet, és kukkantsunk bele! Ha megtetszik, végig is nézhetjük, és meghallgathatjuk, hogy szól itt a békakórus.

Netezés

Kérdezzük meg a gyerekeket, és beszélgessünk:

Ki szokott internetezni? Mit engednek nézni a szüleitek? Mit engednek játszani? Nálatok otthon mik a netezés szabályai?

Figyeljétek meg, mi a helyzet Sára és Lóci családjában! Olvassuk fel a gyerekeknek Miklya Lúzsányi Mónika *Netezés* című történetét, majd ez alapján folytassuk a beszélgetést!

Mi volt apa véleménye az internetről? Mik voltak a szabályai?

Hogyan fogadta ezt Sára és Lóci? Mire vágytak nagyon?

Mi volt a helyzet Norbi családjában?

Mi történt Lóciival? Hogyan végződött a szörnykaland?

Mi a véleményetek: tényleg veszélyes hely az internet? – Beszélgethetünk a kérdésről, vagy rendezhetünk vitát.

Ha az internet egy erdő, mik lehetnek az „erdőjárás” szabályai? Alkossunk „gyerekbarát” szabályokat. Olyanokat, ami a gyerekeknek is jó, mégis biztonságos.

Vannak olyan helyek az interneten, mint a Mese Tv vagy az Egyszervolt.hu weboldala, ahova nyugodtan lehet járni. Olyan, mint egy körülkerített, jól megépített játszótér.

Ki ismer még hasonló jó helyet? Hova lehet nyugodtan járni, felnőtt kísérettel?

Fedezzük fel együtt a gyerekekkel ezeket az oldalakat, mintha kimennénk együtt a játszótérre:

Kattints ide!

Egyszervolt.hu

Kattints ide!

Mese Tv

Nagyfejű Szörnyek

Nézzük meg a 85. oldal képét, és adjunk nevet a sötétből előbújó szörnyeknek! Lehetnek a nevek beszélő nevek (egy-egy szörnytulajdonság alapján), és lehetnek viccesek, tréfásak is. Hiszen ha nevetni tudunk a szörnyeken, már nem is olyan félelmetesek.

Ha a gyerekek fogékonyak a témára, megnézhetjük a *Hátteki* című rajzfilmet, ami szintén elérhető a Mese Tv-n keresztül is. Ranschburg Jenő verse és animációs feldolgozása érzékenyen és „szellemesen” nyúl a félelem témájához. Van, amikor épp a szellemesség segít.